کلیات و برنامه درسی سطح سه رشته کلام با گرایش امامت

ماده ۱ ـ عنوان

عنوان رشته، سطح سه کلام با گرایش امامت است.[۲]

ماده ۲ ـ تعریف

سطح سه کلام با گرایش امامت، یکی از شاخه‌های کلام اسلامی است، که در آن طلاب، مبانی و مسائل امامت و ولایت را می‌آموزند و توانایی پاسخگویی به نیازهای مربوط و توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی و تدریس آن را پیدا می‌کنند و در پایان، موفق به دریافت دانشنامه سطح سه این رشته می‌شوند.

ماده ۳ ـ اهداف رشته کلام با گرایش امامت

1. توسعه و تعمیق شناخت نسبت به مسائل ولایت و امامت بر مبنای ادله عقلی و نقلی و دفاع از عقائد شیعه؛
2. افزایش توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی و زمینه‌سازی جهت تألیف در زمینه امامت؛
3. شناخت و نقد دیدگاه‌های انحرافی، تقویت توان پاسخگویی به پرسش‌ها و شبهات روز در حوزه امامت؛
4. ایجاد توان تدریس مباحث امامت در سطوح پایین‌تر؛
5. معرفی و شناخت منابع مهم امامت و ایجاد توان استفاده از آن؛
6. تربیت طلاب مستعد جهت ورود به سطوح بالاتر؛
7. شناخت استدلالی و عمیق مسائل فقهی و اصولی، و آشنایی با روش‌های استنباط فقهی؛
8. ایجاد توان تتبع و تحقیق در زمینه فقه و اصول؛
9. ایجاد توان استفاده از منابع فقهی و اصولی.

ماده ۴- سیاست‌های رشته کلام با گرایش امامت

1. اهتمام به تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
2. اهتمام به تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسائل علمی؛
3. اهتمام به تقویت تعبد و تعهد دینی و دفاع از عقائد شیعه امامیه؛
4. تأکید بر آموزش پژوهش‌گرا؛
5. تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد آموزشی با اهتمام به سنت‌های حوزوی؛
6. تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و توجه به نیازهای روز؛
7. تأکید بر شناسایی طلاب مستعد؛
8. تأکید بر استفاده از متون آموزشی واجد استانداردهای لازم؛
9. اهتمام به تقویت مبانی نظام اسلامی و ترویج ارزش‌های آن؛
10. اهتمام به دروس فقه و اصول و نظارت بر اجرای آن.

ماده ۵- ضرورت رشته کلام با گرایش امامت

1. اهمیت فوق‌العاده مباحث امامت و ولایت به عنوان شاخصه اعتقادی شیعه امامیه؛

2. رسالت حوزه علمیه در تربیت اندیشمندان متکلم جهت تبیین، ترویج و دفاع از عقائد شیعه امامیه؛
3. نیاز اجتماع به تبیین و ترویج عقائد شیعه و دفاع از آن در مقابله با تهاجمات فکری.

ماده ۶-نظام آموزشی

نظام آموزشی این رشته نیم‌سالی، درسی[۲]و حضوری است. طول دوره بدون احتساب پایان‌نامه حداقل شش و حداکثر هشت نیم‌سال است.

ماده ۷ـ شرایط پذیرش رشته کلام با گرایش امامت

1. احراز صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی بر اساس آئین‌نامه‌های مصوب؛
2. دارا بودن مدرك علمی سطح دو؛
3. قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه علمی.

ماده ۸ـ جدول دروس پیش‌نیاز

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
•	منطق	۳۲	تبیین روش و شرائط استدلال برهانی و جدلی، همراه با شناخت مغالطه و انواع آن (متن فارسی)
•	معرفت‌شناسی	۳۲	شناخت استدلالی راه‌ها و ابزار شناخت و ارزیابی آنها
•	فرق و مذاهب کلامی	۳۲	آشنایی با آموزه‌ها، روش‌ها و کتب اصلی فرقه‌های مهم تشیع و تسنن
•	کلیات و تاریخ علم کلام	۳۲	شناخت علم کلام (فرق آن با فلسفه و علوم دیگر) موضوع، غایت و مبانی آن، تبیین حجیت روش‌های عقلی و نقلی و شرائط آنها و آشنایی با سیر تکوّن و تطور علم کلام، مشرب‌های کلامی، متکلمین بزرگ، منابع و مآخذ مهم کلامی
•	کلام اسلامی ۱ و ۲ و ۳	۹۶	شناخت استدلالی مباحث خداشناسی (ذات، صفات فعلیه و ذاتیه، مراتب فعل الهی)، نبوت (ضرورت، ویژگی‌ها، وظایف و اختیارات، نبوت و خاتمیت پیامبر اسلام) و معاد (حقیقت مرگ، عالم برزخ، قیامت و ویژگی‌های آن)
•	مسائل جدید کلامی	۳۲	شناخت مهم‌ترین مسائل جدید کلامی، مانند: معرفت و تجربه دینی، تکثّرگرایی، علم و دین و قلمرو دین
•	تاریخ معاصر	۳۲	بررسی تحلیلی تاریخ فرهنگی، اجتماعی و سیاسی صد سال اخیر ایران
•	روش تحقیق	۳۲+۱۶ نظری عملی	آشنایی با روش‌های عمومی پژوهش و کیفیت بهره‌برداری از منابع
•	زبان انگلیسی (عمومی)	۳۲+۱۶ نظری عملی	ایجاد توان درك مطلب و ترجمه متون ساده انگلیسی
جمع		**۳۸۴**	

تبصره:طلابی که دروس پیش‌نیاز را در مراکز معتبر گذرانده باشند، در صورت مطابقت ۸۰ درصدی سرفصل‌ها از گذراندن این دروس معاف هستند.

ماده ۹ـ عناوین و مشخصات کلی دروس رشته کلام با گرایش امامت

ردیف	عنوان	ساعت
۱	دروس عمومی	۶۲۴
۲	دروس تخصصی	۱۱۷۶
جمع کل		**۱۸۰۰**

ماده ۱۰ـ عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

1. دروس عمومی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
•	فقه	۱۶۰	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (از القول فی ماهیهالعیب تا آخر مکاسب)
•	اصول	۳۲۰	شناخت استدلالی مباحث مهم اصولی طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (جلد اول کفایهالاصول از ابتدای المقصد الثانی فی النواهی تا پایان جلد دوم)
•	عربی معاصر	۱۶+ ۳۲ نظری عملی	ایجاد توان بهره‌گیری از متون عربی جدید در حوزه امامت
•	روش تحقیق پیشرفته	۱۶+ ۳۲ نظری عملی	تقویت توان تحقیق و پژوهش در مسائل امامت با آموزش روش‌های تحقیق و کیفیت بهره‌برداری از ابزار و منابع
•	روش تدریس	۱۶+ ۳۲ نظری عملی	ایجاد توان مهارت تدریس با آموزش روش‌ها و فنون کلاس‌داری و ارزشیابی
جمع		**۶۲۴**	

2. دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
•	نظریه‌های امامت و خلافت	۳۲	بررسی و مقایسه نظریه‌های امامت و خلافت از دیدگاه فِرَق شیعه و عامه
•	روش‌شناسی علم کلام	۳۲	تبیین مبانی، روش‌ها و قواعد علم کلام، مانند حجیت عقل، حجّیت آیات و روایات، حسن و قبح عقلی، قاعده لطف، امتناع نقض غرض، وجوب شکر منعم، هدف‌داری خدا و حجیت خبر واحد در مسائل اعتقادی
•	امامت عامه ۱ (فلسفه امامت)	۳۲	تبیین ضرورت عقلی و نقلی امامت و لزوم خلافت الهی و بیان جایگاه امامت در منظومه معارف دینی
•	امامت عامه ۲ (شئون و مناصب امام)	۴۸	تبیین مرجعیت علمی، هدایت و رهبری اجتماعی، حکومت، ولایت تکوینی و تشریعی امام و بررسی مسأله غلوّ و تقصیر
•	امامت عامه ۳ (خصائص و ویژگی‌های امام)	۳۲	تبیین خصائص و ویژگی‌های امام، مانند علم، عصمت و نصب الهی، همراه با نقد و بررسی دیدگاه‌های مختلف
•	امامت و ولایت در قرآن	۴۸	آشنایی با مباحث امامت عامه (ضرورت، ویژگی‌ها، وظایف، اختیارات، آثار و فوائد) و امامت خاصه و نیز مباحث ولایت از منظر قرآن کریم با روش تفسیر موضوعی
•	امامت امیرالمؤمنین علیه‌السلام ۱	۶۴	تبیین راه‌های تشخیص امام و بررسی ادله نقلی و عقلی امامت و خلافت بلافصل امیرالمؤمنین علیه‌السلام

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
•	امامت امیرالمؤمنین علیه‌السلام ۲	۳۲	بررسی و نقد صلاحیت خلفای ثلاث
•	امامت سایر ائمه علیهم السلام	۳۲	تبیین ادله نقلی و عقلی امامت دیگر امامان، با توجه به شبهات زیدیه، اسماعیلیه و واقفیه
•	تاریخ تحلیلی امامت ۱ و ۲	۶۴	تحلیل وقایع مهم مرتبط با امر امامت، از زمان پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله تا پایان غیبت صغری
•	شبهه‌شناسی امامت	۳۲	پاسخ به شبهات جدید در عرصه امامت، مانند مشروعیت، مقبولیت، رابطه امامت و خاتمیت
•	کلام مقارن	۳۲	بررسی عقلی و نقلی اصول کلام اسلامی، با تکیه بر ممیزات عقائد شیعه، مانند اسماء و صفات، عدل الهی، قضا و قدر، امر بین الامرین، بداء، تنزیه انبیاء، رجعت و تقیه
•	مهدویت	۴۸	تبیین اشتراکات و اختلافات اعتقاد به منجی در ادیان و مذاهب و تبیین آموزه مهدویت، مبانی و مسائلی مانند فلسفه غیبت و انتظار، آثار وجودی امام غائب، ظهور و علائم آن، حکومت حضرت مهدی علیه السلام از دیدگاه شیعه
•	ولایت فقیه	۳۲	تبیین نظام سیاسی شیعه در عصر غیبت و شناخت استدلالی رهبر و حاکم اجتماعی، شرائط، وظایف و اختیارات او، با رویکرد پاسخ به شبهات
•	مأخذشناسی امامت	۱۶	معرفی توصیفی و تحلیلی کتب مهم امامت در فرق اسلامی، به ویژه منابع امامیه، مانند الشافی، شرح التجرید، الالفین، دلائل الصدق، الغدیر، عبقات الانوار و احقاق الحق
•	احتجاجات معصومین پیرامون امامت	۳۲	بررسی و تبیین احتجاجات معصومین علیهم السلام درباره امامت و مسائل مرتبط با آن
•	منابع فریقین	۳۲	اعتبارسنجی و بررسی مقایسه‌ای منابع اندیشه تشیع و تسنن، مانند: قرآن، سنت، عقل، اجماع و قول صحابی
•	نقش امامان شیعه در فرهنگ و تمدن اسلامی	۳۲	بیان نقش ائمه علیهم السلام در شکل‌گیری و رشد علوم، فنون، ادب، فرهنگ و هنر اسلامی
•	تاریخ تشیع	۳۲	بررسی چگونگی پیدایش و سیر تطور تشیع، فرق مهم تشیع و دولت‌های مهم شیعی از آغاز تا کنون
•	سیره اخلاقی معصومان	۳۲	آشنایی با سلوك و رفتار فردی و اجتماعی معصومین علیهم السلام به صورت موضوعی
•	نقد وهابیت	۳۲	آشنایی با تاریخ، جریانات، سازمان و تشکیلات وهابیت و نقد آموزه‌ها و عقاید آنها
•	نقد بهائیت	۳۲	آشنایی با تاریخ، جریانات، سازمان و تشکیلات بهائیت و نقد آموزه‌ها و عقاید آنها
•	اعتبارسنجی احادیث امامت	۳۲	ارزیابی و اعتبارسنجی روایات مهم باب امامت، با اشاره به مباحث مهم حدیث‌شناسی
•	متون ادبی امامت	۱۶+ ۸ نظری عملی	انس با متون فاخر نظم و نثر ادبی (عربی و فارسی) در باب امامت و ایجاد توان بهره‌گیری از آن
•	وظایف امت نسبت به امام	۳۲	تبیین وظایفی مانند معرفت، بیعت، اطاعت، تولّی و تبری، محبت، أخذ علوم، نصیحت و احیاء امر ائمه علیهم السلام
•	زبان تخصصی ۱ و ۲	۶۴+ ۳۲ نظری عملی	ایجاد توان فهم متون انگلیسی در حوزه امامت
•	پایان‌نامه	۱۹۲ عملی	ارائه یك پژوهش جامع، همراه با نقد و بررسی و تتبع کافی در موضوع امامت
جمع		**۱۱۷۶**	

[۱]. این مصوبه قبلاً به عنوان مصوبه ۷۸۴ در جلسه ۱۶ کمیته بررسی و تصویب رشته‌ها، (دوره پنجم)، مورخ ۳۰/۶/۹۰ به تصویب رسیده بود، که پس از اصلاح مطابق تصمیم جلسه ۸۱ شورای عالی حوزه‌های علمیه (دوره ششم)، به مصوبه ۹۲۵ تغییر یافت.

[۲]. عنوان مصوبه، اصلاحی مصوبه ۸۲۸/

[۳]. در این نظام، هر درس به صورت مستقل ارزیابی می‌شود و قبولی یا رد در یک درس، تأثیری در قبولی یا رد دروس دیگر ندارد

برای مشاهده سایر رشته های تخصصی سطح سه کلیک کنید